

at der saasnart trænges til en Forandring i den lille Lov, der blev vedtagen ifjor. Da nærværende Forslag kom frem, vakte det lidt Opmærksomhed paa enkelte Steder i Landet, og det har ogsaa bevirket, at der er fket en Henvendelse til mig fra en Kreds om et Forhold, der er af en noget lignende Art som det Tilfælde, der er omtalt af den ærede Forslagsstiller, men dog er noget forskjelligt derfra. Den Gang, Loven af 9de Marts 1872 var til Forhandling her, kjendte jeg ikke det Forhold, jeg siger til, lige saa lidt som den ærede Forslagsstiller af det foreliggende Forslag kjendte det. Vel vidste jeg, at der paa det paagældende Gods blev oprettet visse Kontrakter om Forpagninger paa 50 Aar, men jeg kjendte som sagt ikke det Forhold, jeg nu skal nævne. Der var nemlig mellem Mand, som kaldte sig Forpagtere, og Godseieren truffet fuldstændig Overenskomst om alle Betingelserne, hvorefter Gaardene skulde tiltrædes af Forpagterne. Disse tiltraadte og overtog Gaardene, men de havde ikke faaet oprettet nogen skriftlig Kontrakt. Grunden, hvorfor de trufne Aftaler, der fuldstændig kunne bevises med lovlige Bidner, ikke bleve bragte i skriftlig Form, er berettet mig — jeg udtaler naturligvis dette under et vist Forbehold, thi jeg har ingen Beretigelse til at fremdrage for Offentligheden den Skrivelse, jeg nu faaet — at være den, at den daværende Godsforvalter var meget svagelig og sygelig og ikke kunde overkomme at skrive disse Kontrakter i rette Tid. Derfor traaf Sagen i Langdrag, men imidlertid udfom Loven af 9de Marts og forhindrede, at Aftalerne kunde træde fuldstændig i Kraft. Jeg har imidlertid Grund til at tro, at begge Parter i dette Dieblis ere lige enige om, at Aftorderne skulle bestaa. Dette Forhold, der kun vedrører en 4—6 Mand paa det paagældende Gods, har jeg her villet fremdrage, for at der ved Lovens fremtidige Behandling kunde tages Hensyn dertil, og jeg skal naturligvis nærmere indhente de Oplysninger, jeg kan faae.

Indenrigsministeren: Jeg beklager meget, at ogsaa jeg i dette Tilfælde maa skuffe det ærede Medlems Forventning om Villighed til at anerkende dette Lovforslag. Det er i ethvert Tilfælde en ubehagelig Sag at skulle faae Kundskab om, at man er kommen til at løbe imod private Folks Interesser, skjøndt man ikke har haat til Hensigt at skade dem; men jeg tror dog, at der, Alt vel overveiet, her maa siges at være Grund tilstede til ikke at følge det ærede Medlems Forslag. I ethvert Tilfælde anser jeg det for høist uheldigt, at man Næret efter, at en Lov er bleven givet, begynder at gjøre om paa den, men særlig uheldig er en saadan Omgjøren, naar den gaar ud paa at tilvejebringe en Undtagelse, og en Undtagelse for enkelte Mænd, for at fritage dem for en Byrde, som en tidligere Lov har paalagt dem. Og jeg vil sige, at i næ-

værende Tilfælde anser jeg det for dobbelt uheldigt, fordi man uden nogetsomhelst Hensyn har frataget Modparten Kontraktfriheden. Naar man da opdager, at Loven gaar et Par Bønder imod, ønsker man at undtage dem fra de almindelige Virkninger af Loven, men dette forekommer mig ikke at være rigtigt. Jeg tror overhovedet, at man skal vogte sig for den Slags Omgjørsler. Jeg kunde nu gjerne være enig med det ærede Medlem i, at det er behageligt, at noget Saadant skal ske som det, der her foreligger, men det ærede Medlem maa ikke undlade at se, at man gennem dette Lovforslag tillige aabner en ikke saa ganske ringe Vej til at omgaa hele Loven af 9de Marts 1872. Har man vedtaget — og vedtaget ikke ubestindig, men efter mange Forhandlinger, ogsaa i dette Thing — en bestemt Lovforanstaltning, saa maa de Vedkommende virkelig finde sig i, at de muligens komme til at lide under denne Foranstaltning. Det er jo vedtaget i det Offentliges Interesse, at disse Forpagningskontrakter ikke maa eksistere, og det forekommer mig derfor saare lidet heldigt Næret efter og for et Par enkelte Mænds Skyld at have en saadan Bestemmelse. Det er mig bekendt, at der paa flere Steder, og lige umiddelbart forinden Loven af 9de Marts blev sat i Kraft, er truffet saadanne Overenskomster, hvis aabenbare Hensigt var at eludere hele Loven, og jeg vil nu spørge, om de Herrer synes, at man skal begunstige den Slags Transaktioner, hvilket ikke blot er et Dementi lige overfor den vedtagne Lov, men tillige maa betragtes som et Varsel om, hvor farligt det overhovedet er at lade Lovgivningen paa dette Omraade nærme sig den frie Kontraktens Grændser saa nær, at man risikerer at komme i Strid med disse. Jeg skal ikke videre opholde mig ved den Betragtning, som er bleven gjort gjældende af begge de Herrer Jurister, at man ved Lovforslaget vilde have en af vedkommende Godseier erhvervet Ret, men jeg vil sige, at jeg anser det for overmaade tvivlsomt, om dette kan siges at foreligge i nærværende Tilfælde. Der staar nemlig ikke i Loven af 9de Marts, saaledes som det her er optaget i Lovforslaget, at fremtidige Forpagninger paa 50 Aar ere forbudte, men der staar, at Retten til for Fremtiden at bortforpagte paa 50 Aar bortfalder. Jeg anser det derfor for at være et noget tvivlsomt Spørgsmaal, om dette Lovforslag overhovedet behøves for at opretholde de Kontrakter, der foreligger; thi Retten er aabenbart benyttet. Jeg for mit Vedkommende kan ikke se bedre, end at, naar man ikke kan finde nogen anden Uvej end den at søge den anden Parts Samtykke, saa kan man ligesaa godt lade være at vedtage nogen Lov, thi saa behøves denne ikke. Vil nemlig den anden Part erkjende, hvad jeg ikke tvivler om, at han vil (S. N. Hansen: Men det tvivler jeg om!) erkjende sig bunden ved sit Ord til de Forpligtede, han har paataget